

DAUN KASALLIGI-QUYOSH BOLALARI KAMDAN KAM UCHRAYDIGAN GENETIK ANOMALIYA

Hamrayev Javohir Tolmas o'g'li

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti pediatriya fakulteti 108-guruh talabasi
Javohirhamrayev1118@gmail.com

Ilmiy raxbar:

Islamova Zebiniso Bustonovna

Tibbiy biologiya va umumiy genetika kafedra o'qituvchisi
islamova.zebiniso@mail.ru

Annotatsiya: *Ushbu ilmiy ishda Daun kasalligini kim aniqlaganligi va qanday kelib chiqishi haqida ketadi. Daun kasalliging alomatlari va bu kasallikka chalingan bemorlarda qanday o'zgarishlar bo'lishi haqida batafsil malumotlar beriladi. Daun kasalligi kamdan-kam uchraydigan genetik kasallik bo'lib, kasallik autosoma sonining o'zgarishi bilan yuzaga chiqqanligi uchun erkaklarda ham, ayollarda ham kuzatiladi. Kasal bolalarning bo'yi past, kallasi kichik va yumaloq, burunlari kalta, ko'z kesimi egri, quloq supراسi kichik, og'zi yarim ochiq, g'ilaylik bilan tavsiflanadi*

Kalit so'zlar: *Daun sindromi, autosoma xromosoma, gipofiz bezi, jinsiy bezlar, translokatsiya, gameta.*

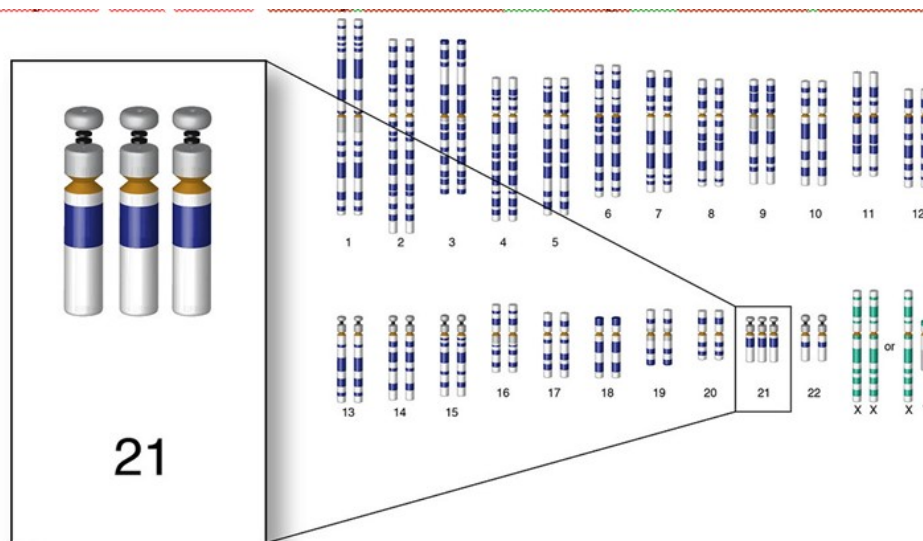
DOWN'S DISEASE IS A GENETIC ANOMALY THAT RARELY OCCURS IN CHILDREN

Abstract: *In this scientific work, it is about who discovered Down's disease and how it originated. Detailed information is provided about the symptoms of Down's disease and what changes occur in patients with this disease. Down's disease is a rare genetic disease, which occurs in both men and women due to a change in the number of autosomes. Sick children are characterized by short stature, small and round heads, short noses, crooked eye sockets, small ear lobes, half-open mouths, and grumpiness.*

Keywords: *Down's syndrome, autosomal chromosome, pituitary gland, gonads, translocation, gamete.*

KIRISH

Bu kasallik angliyalik vrach L.Daun tomonidan 1866-yili aniqlangan. Bu kasallikga chalingan bolalarni quyosh bolalari ham deb atashadi. Daun sindromiga chalinganlar sharafiga xalqaro 21-mart Daun kasalligiga chalinganlar kuni deb elon qilingan. Daun kasalligi odatda 21 autosomaning oshib ketishi natijasida sodir bo'ladi. Bunday kasalliklarda 46 o'ringa 47 xromosoma kuzatiladi.



Bu kasallik autosoma sonining o'zgarishi bilan yuzaga chiqqanligi uchun erkaklarda ham, ayollarda ham kuzatiladi .

Kaftdagi ATD burchak normada 57 gradusdan oshmasa, Daun kasalligida 80 gradus va undan ham kata bo'lishi mumkin.

Kelib chiqish sabablari: Kelib chiqishining asosiy sabablaridan biri kech farzandli bo'lish istagidir. Odamning qancha Yoshi ulg'aygan sari uning tug'ulajak farzandining kasalliklarga chalinish extimoli ortib boradi va natijada mayib-majruh farzand dunyoga keladi. 20 yoshli ayolning Daun sindromi bilan bolani tug'dirish ehtimoli 2000 dan 1 ga teng. 35 yoshga kelib, xavf 350 yoshdan 1 gacha ko'tariladi. 40 yoshda, bu xavf 100 yoshdan 1 ga, 45 yoshda esa 30 yoshdan 1 ga teng bo'ladi. Shunga qaramay, Daun sindromi bo'lgan chaqaloqlarning aksariyati 35 yoshdan kichik ayollarda tug'iladi, chunki ular bor ushbu yosh guruhda ko'proq tug'ilish. "Biz nazarda tutamizki, ona uchun tuxum qancha uzoq o'tirgan va kutgan bo'lsa, qo'shimcha xromosomaga ega bo'lish ehtimoli chaqaloq bilan birga keladi", deydi doktor Vellodi.

Daun kasalliginig belgilari: Daun sindromi sabab bo'lgan jismoniy va kognitiv alomatlar hamma uchun bir xil emas.



Aytish joizki, odatda Down sindromi bilan bog'liq ba'zi alomatlar mavjud, jumladan:

- Qisqa, gavdaning kattaligi

- Qisqa bo'yin
- Yomon mushak tonusi, ammo g'ayrioddiy egiluvchanlik
- Yuzning tekislangan xususiyatlari, shu jumladan burun ko'prigi
- Kichik yoki g'ayrioddiy shakldagi quloqlar
- Bodom shaklidagi ko'zlar yuqoriga qarab qiyshaygan
- Kichkina qo'llar va oyoqlar
- Qisqa barmoqlar va har bir kaft bo'ylab chuqur, bitta burma

Daun sindromi bilan bog'liq bo'lgan o'rganish va rivojlanishning sustlashishi quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin.

- Nutqni va tilni rivojlantirishni kechiktirish
- Diqqat va konsentratsiya masalalari
- Uxlash qiyin
- Kognitiv rivojlanishning kechikishi
- Yengil va o'rtacha darajadagi kognitiv nuqsonlar

Daun kasalligi tashxisi : Daun kasalligiga chalingan bemorlarni tashqi ko'rinishiga qarab ajratib olish qiyin emas . Undan tashqari bemorni sitologik tekshiruvlar o'tqaziladi .

Bundan uning xromosomalarini holatini tekshirganimizda 21-xromosomaning trisomik holatdaligini ko'rishimiz mumkin.

Daun kasalligini davolash-Daun sindromi kasallik emas, balki xromosoma kasalligi bo'lganligi sababli, uni davolash uchun dori-darmonlar mavjud emas va kasallikni davolash yoki bartaraf etishning imkoni yo'q. Daun sindromi bo'lgan bolalarning jismoniy va intellektual rivojlanishiga yordam beradigan terapiya va xizmatlarni topishga e'tibor qaratiladi. Bu gen kasalligini davolashni hozirgacha iloji topilmagan.

Xulosa. Bu kasallikni oldini olish uchun axoli orasidan kech farzand korish farzandning mayib va majruh bo'lib tug'ilishiga sabab bo'lishi haqida tushuntirish ishlarini olib borishni yo'lga qoyish. Axolida bu kasallikga nisbatan tushunchalarni hosil qilish. Homiladorlik davrida axoli salomatlik punktlariga borib tekshiruvlardan o'tib turishi kerakligini tushuntirish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Наследственные синдромы и медико-генетическое консультирование/ Козлова С. И., Демикова Н. С., Семанова Е. и др. – 1996.
2. <https://e-library.sammu.uz/ru>
3. “TIBBIY BIOLOGIYA VA GENETIKA” P.X.Xolikov, A.Q.Qurbonov, A.O.Daminov, M.V.Tarinova. Toshkent-2022
4. <https://uz.castrovirreyna.com/down-syndrome-7656>
5. K.N.Nishonboev, O.E.Eshonqulov, M.Sh.Bosimov. “Tibbiyot genetikasi” Toshkent - 2011 y.
6. Alimxodjayeva P.R., Abduvaliyev A .A ., Tuychibayeva N.M., Gildiyeva M.S. “TIBBIY GENETIKANING TEKSHIRISH USULLARI” TOSHKENT - «ILM ZIYO» - 2015

7. Bustonovna I. Z., Normuratovna M. G. BIEBERSTEINIA MULTIFIDA BIOLOGY OF DC AS A PROMISING MEDICINAL PLANT. LITERATURE REVIEW PART 2 //Thematics Journal of Education. – 2022. – Т. 7. – №. 3.
8. Исламов Б. С., Исламова З. Б. БИОЛОГИЯ СЕМЯН КУЗИНИИ ТЕНЕВОЙ (COUSINIA UMBROSA BUNGE) //Современная наука: перспективы, достижения и инновации. – 2020. – С. 39-47.
9. Bustonovna I. Z. REASONABLE USE OF MEDICINAL PLANTS. Literature review Part 2 //Asian journal of pharmaceutical and biological research. – 2022. – Т. 11. – №. 2.
10. Вахидова, А., Балаян, Э., Исламова, З., Мамурова, Г., & Джуманова, Н. (2014). Инфекционно-токсические кардиопатии и миокардит, полученные при экспериментальном заражении мышат эхинококкозом, ценурозом, цистицеркозом и пециломикозом. Журнал проблемы биологии и медицины, (3 (79)), 15-16.
11. Хожиматов О. К., Исламова З. Б. Анализ аминокислотных состав, систематическая роль и значение видов рода biebersteinia //Science and innovation. – 2022. – №. Special Issue. – С. 395-401.
12. Islamova Z. B. THE YILD OF BEANS USING MINERAL FIRTILIZERS AND NITROGEN //Эффективность применения инновационных технологий и техники в сельском и водном хозяйстве. – 2020. – С. 234-236.
13. Исламова З. Б., Назарова Г. Х., Маткаримова Г. М. БИОЛОГИЯ И АГРОТЕХНИКА СОИ //EUROPEAN RESEARCH. – 2021. – С. 21-23.
14. ISLAMOVA Z. B., MAMUROVA G. N. AMOUNT OF VITAMINS CONTAINED IN BIEBERSTEINIA MULTIFIDA DC //Innovations in Technology and Science Education. – 2023. – Т. 2. – №. 7. – С. 1298-1303.
15. Nazirova S., Islamova Z. B. About mythopathic diseases //Academic International Conference on Multi-Disciplinary Studies and Education. – 2023. – Т. 1. – №. 7. – С. 61-63.
16. Bustonovna I. Z. Studying the biology of biebersteinia multifida DC //Thematics Journal of Education. – 2022. – Т. 7. – №. 4.
17. Исламова З. Б., Туракулов Э. М. ЛЕЙШМАНИОЗЫ-ПАТОГЕНЕЗ И КЛАССИФИКАЦИЯ //European Scientific Conference. – 2022. – С. 178-180.
18. Назарова Ф. Ш., Назарова Г. Х., Исламова З. Б. БИОЛОГИЧЕСКИЕ И ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА АЗКАМАРСКОГО БЕНТОНИТА И ЕГО ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КАК ИСТОЧНИКА МИНЕРАЛЬНОГО ПИТАНИЯ //Экономика и социум. – 2021. – №. 4-2 (83). – С. 244-251.
19. Маткаримова Г. М., Назарова Г. Х., Исламова З. Б. РАСТЕНИЯ КИЗИЛ (CORNUS MAS L.)-ЛЕЧЕБНЫЕ СВОЙСТВА И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ //ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ. – 2021. – С. 11-13.
20. Nazirova S., Islamova Z. B. About mythopathic diseases //Academic International Conference on Multi-Disciplinary Studies and Education. – 2023. – Т. 1. – №. 7. – С. 61-63.

21. Matkarimova Gulnaz Maksudjanovna and Islamova Zebiniso Bustanovna 2020. FIRST CELL OBSERVATIONS AND RESEARCH. Archive of Conferences. 1, 1 (Jun. 2020), 142-143.